

Fäbodstigar i Rättviks kommun

Fäbodbruket förr i tiden

Att ta kreaturen ut på skogsbete har förekommit i Sverige sedan järnåldern, det vill säga under två årtusenden. Det var dock under slutet av medeltiden, när befolkningen växte, som utmarksbetet blev viktigare och fäbodbruket utvecklades. I Rättviks kommun var fäbodbruket som mest utvecklat under 1800-talet. Vid sekelskiftet 1900 fanns det 50-60 fäbodan i drift i kommunen.

Fäbodarna idag

Av alla dessa fäbodan är det bara ett fåtal som har djurhållning idag, till exempel Karl-Tövåsen, Ärtåsen och Prästbodarna. När du vandrar längs en fäbodstig så passerar du olika fäbodmiljöer, vissa ännu öppna och skötta medan andra mörknat i granskogen. Ha ögonen med dig så kan du se rester av trädgårdsgårdar, stigmarkeringar, husgrunder, källor, gamla lövträd, ängsblommor med mera. Fantisera om hur livet kan ha sett sig där för 100-150 år sedan!

Buföringen och fäbodlivet

Buföringen, eller "buffringen", då man gick med djuren till fäboden, skedde på en bestämd dag för alla i byn. Då var kohandeln mellan "bulagarna", fäbodarnas ägare, och vallkullorna avklarad. Kullorna fick betalt per ko och get, och vid fäbodvisitsens slut kunde de också få ett förkläde eller skor om sommaren varit god.

Dansbodarna

Foto: Bertil Bellander

Fäbodarna kunde ligga flera mil bort, men djuren var pigga på att få komma till nytt bete. Vid framkomsten var det dags att feja stugor och fähus, laga gärdsgårdar och hugga ved. Sedan återvände karlarna till byn. Kvinnorna blev kvar och skötte allt på fäboden, vallade djuren, kärnade smör, gjorde ost och kokade mese. Dessa förädlade mjölkprodukter var en viktig proteinkälla vintertid.

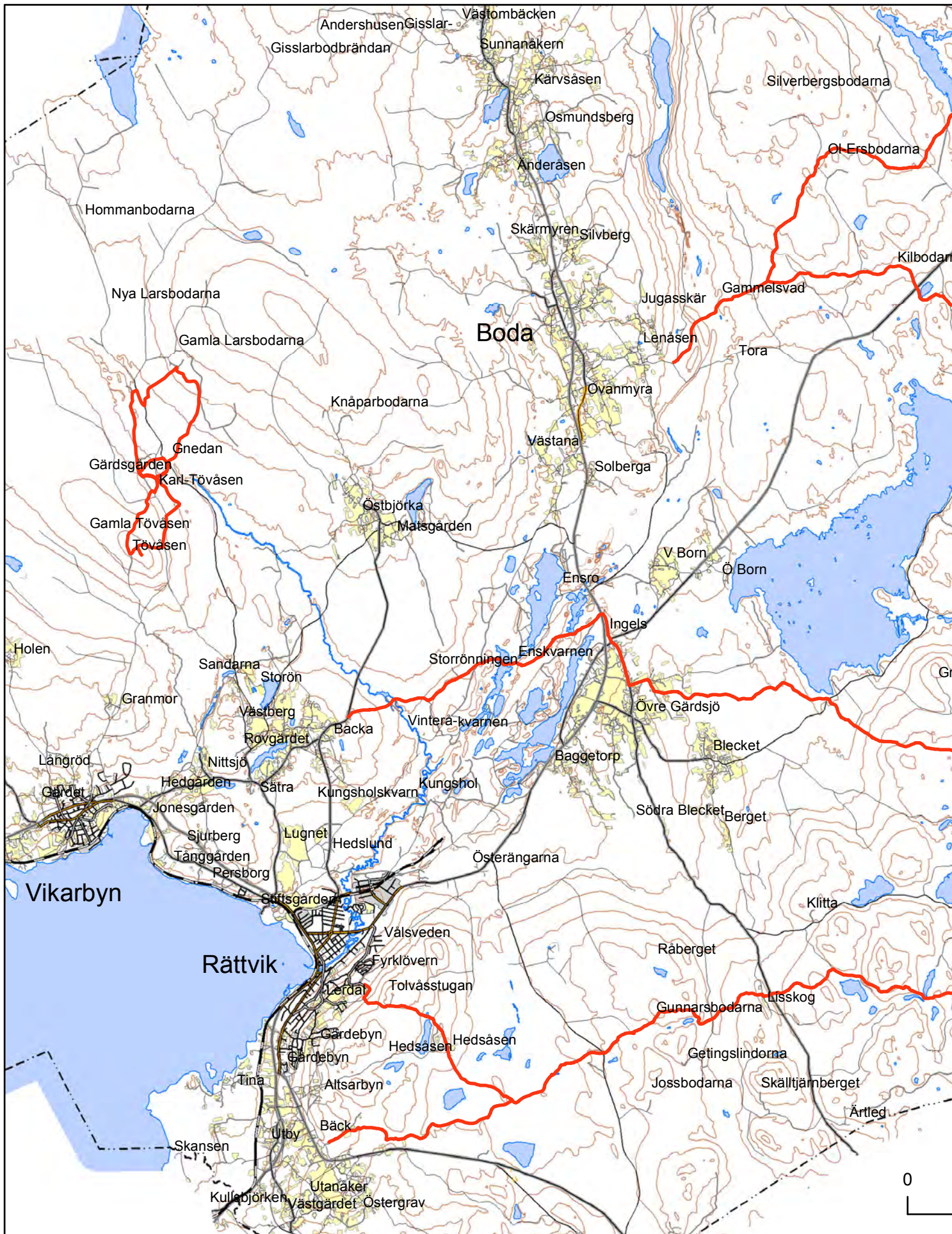

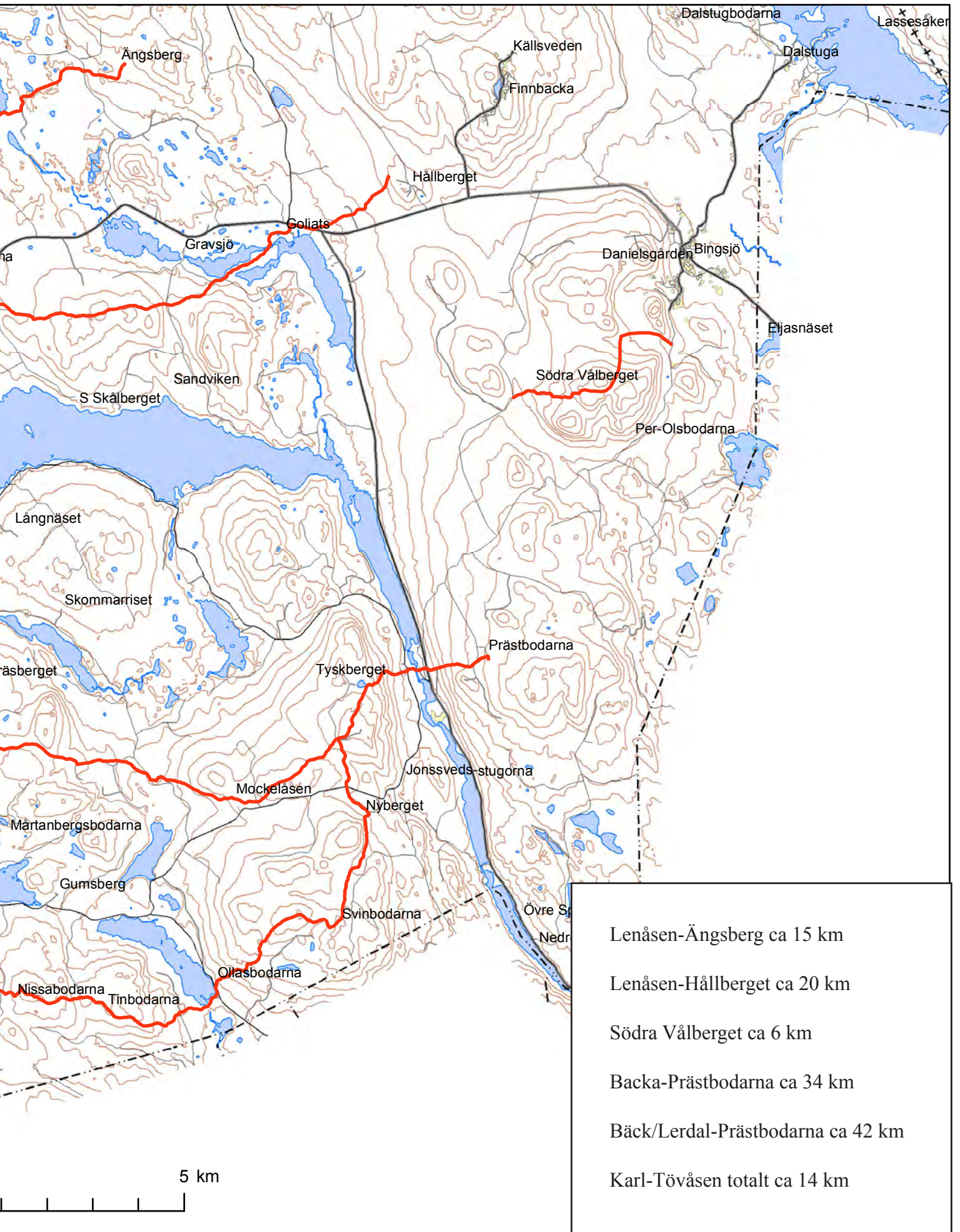
Ärtled 1914

Allemansrätten

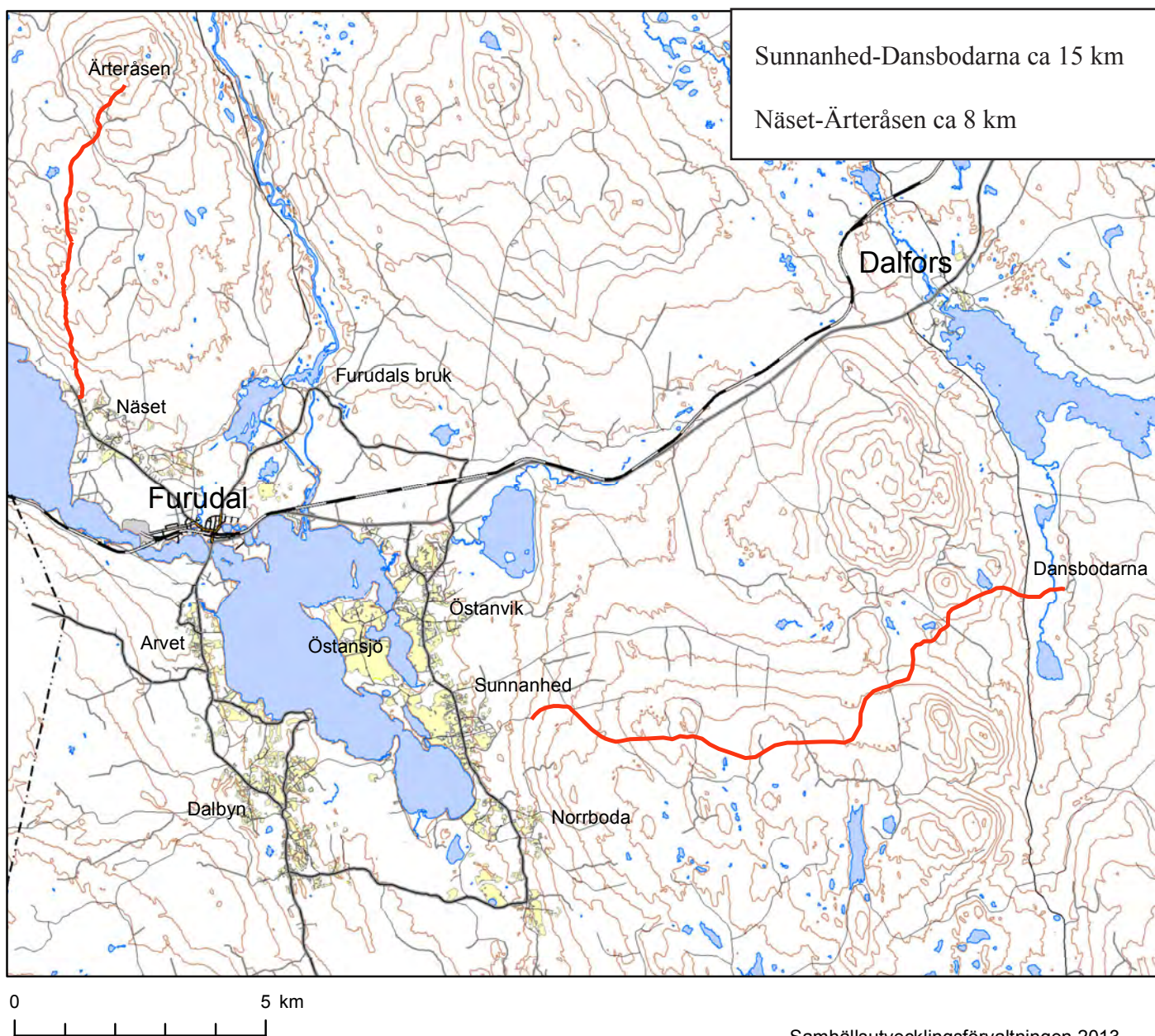
Du får gå och vara i naturen så länge du inte stör eller förstör. Visa hänsyn till andra människor och till växt- och djurlivet. Att göra upp eld är tillåtet bara om det inte är torrt och brandrisk. Hunden får följa med men den ska hållas under uppsikt och under vår och sommar ska den vara kopplad.

Fäbodstigar i Rättvik och Boda socknar

Fäbodstigar i Ore socken

Bra att veta om stigarna

Kartorna visar de fäbodstigar som har märkts upp 2010-2013. Stigarna är skyltade vid start- och slutpunkt och markerade med orange färgmarkering på träd och stolpar. Du bör ha stövlar eller höga kängor på dig då det finns blöta sträckor.

Stigarna har röjts och markerats av olika byföreningar och Rättviks kommun. Genom LONA (lokala naturvårdssatsningen) har vi fått statliga bidrag till färg, stolpar, skyltar, tryckkostnad etcetera. Byföreningarna har lagt ner mycket ideell arbetstid och ska fortsättningsvis stå för skötsel och underhåll av stigarna.

Njut av naturen och låt din tur gå spårlöst förbi!